

OREDIGERAD FÖRHANDSVERSIONDistr.: Allmänt
2 juni 2023

Original: Engelska

Barnrättskommittén**Avslutande kommentarer från de kombinerade femte och sjätte rapporterna från Finland*****I. Inledning**

1. Kommittén behandlade de kombinerade femte och sjätte periodiska rapporterna från Finland (CRC/C/FIN/5-6) vid sina 2710:e och 2711:e möten som genomfördes den 15 och 16 maj 2023, och antog dessa avslutande kommentarer vid sitt 2728:e möte som genomfördes den 26 maj 2023.

2. Kommittén välkomnar inlämnandet av den kombinerade femte och sjätte periodiska rapporten från konventionsstaten i enlighet med det förenklade rapporteringsförfarandet, vilket möjliggjort en bättre förståelse av situationen för barns rättigheter hos konventionsstaten. Kommittén uttrycker sin uppskattning för den konstruktiva dialog som förs med konventionsstatens multisektoriella delegation.

II. Uppföljningsåtgärder som vidtagits och framsteg hos konventionsstaten

3. Kommittén välkomnar de olika lagstiftningsmässiga, institutionella och politiska åtgärder som konventionsstaten vidtagit för att implementera konventionen, inklusive utvecklingen av dess första nationella barnstrategi (2021) och den nya sexualbrottslagstiftningen (2023) i strafflagen.

4. Kommittén välkomnar också anslutningen till följande instrument:

(a) Det fakultativa protokollet till barnrättskonventionen om ett kommunikationsförfarande från april 2014;

(b) Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning från maj 2016;

(c) Internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden från mars 2023;

(d) Parisavtalet under FN:s ramkonvention mot klimatförändringar från november 2016.

III. Huvudsakliga problemområden och rekommendationer

5. Kommittén påminner konventionsstaten om odelbarheten och det ömsesidiga beroendet hos alla rättigheter som är i konventionen och betonar vikten av alla rekommendationer i föreliggande avslutande kommentarer. Kommittén vill uppmärksamma konventionsstaten på rekommendationerna gällande följande områden, för vilka brådskande åtgärder måste vidtas: icke-diskriminering (punkt 16), våld mot barn

* Antagna av kommittén vid dess nittiotredje session (8–26 maj 2023).

inklusive sexuellt utnyttjande och övergrepp (punkt 23), barn som berövats sin familjemiljö (punkt 27), barn med funktionshinder (punkt 30), asylsökande, flykting- och migrantbarn (punkt 39) och administration av barns rättvisa (punkt 41).

6. **Kommittén rekommenderar att konventionsstaten säkerställer förverkligandet av barns rättigheter i enlighet med konventionen, det fakultativa protokollet om barns inblandning i väpnade konflikter och det fakultativa protokollet om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi, under hela processen för implementeringen av 2030 års agenda för hållbar utveckling. Den rekommenderar konventionsstaten att säkerställa ett meningsfullt deltagande av barn i utformningen och implementeringen av policyer och program som syftar till att förverkliga alla 17 mål för hållbar utveckling med avseende på barn.**

A. Allmänna implementeringsåtgärder (artiklarna 4, 42 och 44 (6))

Lagstiftning

7. **Samtidigt som kommittén välkomnar de rättsliga reformerna gällande välfärdsområden och förslaget till parlamentet (HE 144/2022 vp) om att påskynda hanteringen av brott mot barn, rekommenderar kommittén konventionsstaten att:**

- (a) **Överväga införlivandet av konventionen i nationell lagstiftning;**
- (b) **Vidta åtgärder för att stärka bedömningen av konsekvenserna för barns rättigheter i lagstiftningsprocessen;**
- (c) **Reformera lagstiftning som rör det samiska folket, särskilt med avseende på samiska barns kulturella och språkliga rättigheter.**

Samordning

8. **Kommittén välkomnar inrättandet av en permanent nationell barnstrategi med en samordningsfunktion på nationell nivå. Kommittén rekommenderar att detta nya organ ansvarar för att säkerställa en effektiv samordning av implementeringen av konventionen på central, regional och kommunal nivå och inom olika sektorer, som till exempel utbildning, vård, socialtjänst och barnrättsväsende.**

Resursfördelning

9. **Kommittén påminner om sin allmänna kommentar nr 19 (2016) om offentlig budgetering för förverkligandet av barns rättigheter och rekommenderar att konventionsstaten införlivar en barnrättsbaserad strategi i den statliga budgeteringsprocessen och:**

- (a) **Implementerar ett spårningssystem för fördelning, användning och övervakning av resurser för barn över hela konventionsstaten, inklusive av välfärdsområden och kommuner, och bedömer hur investeringar i alla sektorer fungerar för barnets bästa;**
- (b) **Definierar budgetposter för barn i missgynnade eller utsatta situationer, inklusive barn med funktionshinder, barn som tillhör minoritetsgrupper, barn som lever i fattigdom samt asylsökande barn och flykting- och migrantbarn;**
- (c) **Stärker transparens och deltagande i budgetprocesser på nationell och kommunal nivå varvid civilsamhället, allmänheten och barn kan delta effektivt.**

Datainsamling

10. **Samtidigt som kommittén välkomnar utvecklingen av indikatorer som syftar till att bedöma trender i förverkligandet av barns rättigheter erinrar kommittén också om tidigare rekommendationer, och rekommenderar att konventionsstaten:**

(a) Fortsätter att stärka sitt datainsamlingssystem avseende både kvalitativa och kvantitativa indikatorer som inbegriper alla konventionens områden;

(b) Säkerställer att data delas upp också efter funktionsnedsättning, migrationsstatus, socioekonomisk bakgrund, minoritetsstatus (till exempel romer), ursprungsbefolkning (samer) och barn i utsatta situationer, som till exempel de som har fängslade föräldrar, befinner sig i våldsamma situationer eller har alternativ omvårdnad, i syfte att underlätta analysen av barns situation;

(c) Säkerställer effektiv samordning och delning av data mellan relevanta ministerier och enheter och användning av data för utformning, övervakning och utvärdering av policyer och projekt gällande barns rättigheter.

Oberoende övervakning

11. Samtidigt som kommittén noterar de stärkta resurserna till Barnombudsmannen erinrar kommittén också om dess tidigare rekommendation och rekommenderar konventionsstaten att:

(a) Fördela tillräckliga ekonomiska och tekniska resurser för att möjliggöra regelbunden övervakning och utvärdering av framstegen i implementeringen av konventionen;

(b) Fortsätta att stärka Barnombudsmannens oberoende, bland annat genom att säkerställa att arrangemanget med ”resultathantering” inte äventyrar det funktionella oberoendet, samt att alla regeringsuppdrag avtalas genom en samrådsprocess;

(c) Stärka medvetenheten bland barn för att säkerställa att alla barn är medvetna om sin rätt att inkomma med klagomål till de olika klagomålsförfarandena, inklusive till Riksdagens ombudsman, och få det stöd som behövs för att göra detta samt säkerställa att alla inkomna klagomål utreds och behandlas på ett barnvänligt sätt;

(d) Öka medvetenheten bland barn och föräldrar om konventionens fakultativa protokoll gällande ett kommunikationsförfarande.

Spridning, ökad medvetenhet och utbildning

12. Kommittén rekommenderar konventionsstaten att:

(a) Fortsätta öka medvetenheten om barns rättigheter bland allmänhet och specialister, inklusive genom att sprida barnvänligt utbildningsmaterial och främja barns aktiva engagemang i civilsamhället, inklusive i storskaliga projekt;

(b) Säkerställa fortsatt systematisk utbildning om barns rättigheter, konventionen och dess fakultativa protokoll, inklusive om ett kommunikationsförfarande, för alla som arbetar för och med barn.

Internationellt samarbete

13. Kommittén berömmar konventionsstaten för dess långsiktiga engagemang för officiellt utvecklingsbistånd och noterar att konventionsstaten inte har uppfyllt sitt åtagande för det internationellt överenskomna målet på 0,7 procent av BNI till 2015. Kommittén uppmuntrar konventionsstaten att fortsätta stärka en barnrättsbaserad strategi med avseende på dess handelsavtal och utvecklingsbiståndspolitik och -program, inklusive genom konsekvensbedömningar för barns rättigheter i internationella bistånds- och samarbetsprogram.

Barns rättigheter och näringslivet

14. Kommittén noterar med uppskattning antagandet av en nationell plan för

implementeringen av FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, men är oroad över bristen på juridiskt ansvar för företag som har kränkt barns rättigheter. Kommittén erinrar om sin allmänna kommentar nr 16 (2013) om statliga skyldigheter med avseende på näringslivets inverkan på barns rättigheter och rekommenderar konventionsstaten att:

(a) Anta nationell lagstiftning om ansvar för företag och deras dotterbolag som är verksamma inom eller förvaltas från konventionsstatens territorium i syfte att identifiera, förhindra, mildra och dokumentera aktiviteter som negativt påverkar mänskliga rättigheter eller äventyrar barns rättigheter, inklusive de risker som den globala uppvärmningen medför;

(b) Inrätta övervakningsmekanismer i syfte att utreda och pröva kränkningar av barns rättigheter från näringslivets sida, i syfte att förbättra ansvarsskyldigheten och insynen;

(c) Kräva att företag genomför bedömningar av, samråd om och i sin helhet tillgängliggör miljö-, hälso- och på annat vis barnrelaterade konsekvenser av deras affärsverksamhet, och att de lämnar in planer för att hantera sådana konsekvenser.

B. Allmänna principer (art. 2, 3, 6 och 12)

Icke-diskriminering

15. Kommittén välkomnar handlingsplanerna för att bekämpa rasism och främja goda relationer mellan befolkningsgrupper och den för att bekämpa mobbning, samt programmet för romsk politik (2023–2030) och handlingsplanen för personer med funktionsnedsättning, men är mycket bekymrad över ihållande diskriminering av barn och ungdomar baserat på kön, ålder, språk och nationellt eller etniskt ursprung, migrationsbakgrund, funktionsnedsättning, och av lesbiska, homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella barn samt mobbning.

16. **Kommittén rekommenderar konventionsstaten att:**

(a) Stärka kampen mot diskriminering, inklusive rasistisk diskriminering, hatretorik och hatbrott;

(b) Öka ansträngningarna för att få bättre effekt av riktad politik och riktade program som syftar till att undanröja diskriminering av barn i alla områden och sektorer i det finländska samhället, och involvera civilsamhället, det större samhället och från tidig ålder barn och ungdomar själva;

(c) Implementera åtgärder som till exempel medvetenhetskampanjer som främjar jämställdhet, och som i media främjar budskap som kan bidra till att förändra beteenden och uppträdande hos människor, i syfte att omvandla sociala normer som bidrar till diskriminering, särskilt på grund av etnicitet, invandringsstatus, funktionshinder, religion, sexuell läggning och könsidentitet.

För barnets bästa

17. Samtidigt som kommittén välkomnar införlivandet barnets bästa i många lagar är kommittén oroad över att detta ofta inte tillämpas konsekvent. Kommittén rekommenderar konventionsstaten att:

(a) Garantera en korrekt och systematisk tillämpning av principen om barnets bästa i alla områden för skydd av rättigheter, i enlighet med den allmänna kommentaren nr 14 (2013) om barnets rätt att få sina intressen tillgodosedda som ett primärt övervägande;

(b) Inrätta övervakningsmekanismer som syftar till att mäta effekten av principen om barnets bästa vid genomförandet av programmen och i de

lagstiftningsrelaterade, administrativa och rättsliga förfarandena, inklusive som en princip i grundlagen, och i samband med omvårdnadsfrågor och föräldrakontakter, alternativa omvårdnadsformer, rättvisa för ungdomar i konflikt med lagen, asyl, särskilt vid återvändande av föräldrar som får negativa beslut på sina asylansökningar, och stöd till barn som är offer för eller vittnen till brott;

(c) Ge vägledning och utbildning till alla som arbetar med att tillhandahålla tjänster och säkerställa barns och ungdomars rättigheter, samt förstärka och intensiviera utbildningen till alla behöriga myndigheter som ansvarar för att tillämpa principen om barnets bästa.

Rätten till liv, överlevnad och utveckling

18. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten stärker sitt arbete för att förebygga självmord bland barn, inklusive barn med funktionsnedsättning, barn som inte identifierar sig med det kön som tilldelats dem vid födseln, transpersoner och ensamkommande asylsökande barn, och inrättar myndighetsöverskridande team som granskar barndödligheten i syfte att stärka det förebyggande arbetet. Kommittén rekommenderar också att konventionsstaten fortsätter att agera skyndsamt för att repatriera alla barn till finska medborgare som befinner sig i områden med väpnad konflikt.

Respekt för barnets åsikter

19. Med tanke på att barns åsikter inte systematiskt beaktas i beslut som berör dem och att barnskyddslagen (417/2007) endast ger barn som är 12 år eller äldre den formella möjligheten att bli hörda, rekommenderar kommittén konventionsstaten att:

(a) Garantera att alla barn får möjlighet att uttrycka sin åsikt och göra sin röst hörd i alla beslut som berör dem, i domstolar och administrativa förfaranden, särskilt med avseende på beslut gällande migration och asyl, omvårdnad, boende och umgänge, antagande av skyddsåtgärder vid annan alternativ omvårdnad än familjen, socialtjänst och våld i hemmet, utan krav på samtycke från en förälder eller vårdnadshavare;

(b) Anta relevanta lagändringar för att säkerställa att barns åsikter, oavsett deras ålder, hörs och beaktas i ovan nämnda beslut;

(c) Vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att alla kommuner upprättar policyer och strukturer, som till exempel ungdomsråd, som syftar till att stärka barns rätt att delta i alla samhällsområden och i synnerhet i lokala beslutsprocesser;

(d) Förstärka åtgärder som syftar till att främja ett meningsfullt och bemyndigat deltagande för alla barn, inklusive barn i missgynnade situationer inom familjen, samhällen, skolor, samt inkludera barn i beslutsprocesser i alla frågor som rör barn inom politikområdet på kommunal och nationell nivå;

(e) Garantera och säkerställa att alla relevanta specialister, inklusive domare, lärare och ungdomsvårdspersonal, som arbetar med och för barn på ett systematiskt sätt får lämplig utbildning om barns rätt att bli hörda och att deras åsikter beaktas utifrån med barnets ålder och mognad.

C. Medborgerliga rättigheter och friheter (art. 7, 8 och 13–17)

Nationalitet

20. Kommittén är oroad över den ökade risken för statslöshet när myndighetstjänstemän inte säkerställer att barn blir vederbörligen registrerade som

födda i konventionsstaten före utvisning, och kommittén rekommenderar konventionsstaten att:

- (a) Ytterligare underlätta medborgarskap vid födseln för barn som annars skulle kunna bli statslösa och i synnerhet se till att myndighetstjänstemän registrerar alla barn som är födda i konventionsstaten före utvisning, eftersom detta annars kan äventyra tillgången till medborgarskap och grundläggande tjänster och kan öka risken för statslöshet;
- (b) Anta pågående lagändringar som syftar till att förebygga och minska av statslöshet och dess relaterade förfaranden.

Rätten till integritet och tillgång till lämplig information

21. Kommittén erinrar om sin allmänna kommentar nr 25 (2021) om barns rättigheter med avseende på den digitala miljön och rekommenderar konventionsstaten att:

- (a) Stärka regleringar och skyddspolicier för att skydda barns rättigheter och säkerhet i den digitala miljön;
- (b) Säkerställa att lagar om tillgång till information och den digitala miljön skyddar barn från skadligt innehåll och material och risker online;
- (c) Fortsätta arbetet för att förbättra barns, lärares och familjers digitala kunskaper och färdigheter.

D. Våld mot barn (art. 19, 24 (3), 28 (2), 34, 37 (a) och 39)

Våld mot barn, inklusive sexuellt utnyttjande och övergrepp

22. Kommittén välkomnar En barndom utan våld: Åtgärdsplan för förebyggande av våld mot barn (2020–2025), den nationella planen för att förhindra mobbning, våld och trakasserier i skolor och läroanstalter (2021), Barnahusprojektet och ändringarna i brottsbalken om sexuella övergrepp, men är mycket oroad över:

- (a) Den höga nivån av våld mot barn, inklusive sexuella trakasserier, våldtäkt, sexuella övergrepp, sexuellt utnyttjande, könsbaserat våld och onlinevåld;
- (b) Den särskilda utsattheten för flickor, barn med funktionshinder, barn i alternativt omvårdnad, invandrar- och flyktingbarn och barn i socioekonomiskt missgynnade situationer;
- (c) Avsaknaden av ett lagstiftningsramverk som säkerställer multisektoriell samordning och kvalitetsstandarder för rättsmedicinska intervjuer i en barnvänlig miljö, omfattande stödtjänster för våldsoffer (Barnahus), och det faktum att inte alla barn har tillgång till specialiserat stöd;
- (d) Avsaknaden av definierade och tilldelade resurser som syftar till att implementera handlingsplanen för förebyggande av våld mot barn och behovet av tydligt definierade ansvarsområden för implementeringen av handlingsplanen på olika nivåer;
- (e) De otillräckliga resurserna som tilldelats socialtjänsten och socialtjänstkontorens tillgänglighet i arbetet att hantera fall av övergrepp mot barn och våld i hemmet;
- (f) Avsaknaden av en centraliserad mekanism för att samla in data om sexuella övergrepp och utnyttjande av barn.

23. Kommittén uppmanar konventionsstaten att:

- (a) Agera vid alla former av våld mot barn i alla miljöer, inklusive genom att tillhandahålla tillräckliga mänskliga och ekonomiska resurser för att effektivt

implementera handlingsplanen för en barndom utan våld (2020–2025) och säkerställa den rättsliga grunden för samordningen av sektorsövergripande och barnvänliga Barnahus-tjänster;

(b) Säkerställa att strategier och planer inkluderar riktade åtgärder för flickor, barn med funktionsnedsättning, barn i socioekonomiskt missgynnade situationer, migrantbarn och barn som tillhör minoritetsgrupper (romer och samer), och att de har tillräckliga resurser och på ett övergripande plan tar itu med sexuellt utnyttjande och övergrepp;

(c) Säkerställa implementeringen av effektiva förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder mot våld online och offline inklusive mobbning i skolor, samt genomföra forskning om grundorsakerna till våld;

(d) Vidta åtgärder mot alla former av mobbning och införa, uppdatera och följa upp de olika programmen för förebyggande av mobbning och ändra lagstiftningen i enlighet med detta;

(e) Stärka och standardisera den nationella implementeringen av Barnahus för att säkerställa att alla barn som utsätts för våld oavsett form, inklusive sexuella övergrepp och sexuellt utnyttjande, får tillgång till multidisciplinärt stöd, medicinsk bedömning och traumafokuserad terapi;

(f) Säkerställa effektiva utredningar och ingripanden i alla fall av våld mot barn, i och utanför hemmet, och se till att förövare åtalas och får påföljder som står i proportion till deras handlingars allvar och att terapi, återhämtning, social återanpassning och ersättning av lämpligt slag finns tillgängligt för offren;

(g) Öka insatserna vid våld mellan barn, inklusive sexuella övergrepp och våld vid sport- och fritidsaktiviteter;

(h) Säkerställa att barn får tillgång till konfidentiella och barnvänliga klagomålsmekanismer, inklusive hjälplinjer, för rapportering av alla former av våld och övergrepp, och uppmuntra barn att använda dessa mekanismer;

(i) Ytterligare stärka medvetenhetshöjande och utbildande program, inklusive kampanjer med barn involverade i syfte att öka medvetenheten om alla former av våld och övergrepp bland allmänhet, lärare, vårdpersonal, socialarbetare och andra som arbetar med och för barn, och att identifiera och rapportera till relevanta myndigheter;

(j) Införliva utbildningsprogram om våld mot barn i relevant högre utbildning och se till att människor som arbetar med och för barn får obligatorisk utbildning om våld;

(k) Säkerställa systematisk insamling och analys av data om allt rapporterat, undersökt och lagfört våld mot barn samt genomföra omfattande och regelbundna undersökningar av offer i syfte att informera om implementeringen av handlingsplanen för icke-våld för barn.

Skadliga konventioner

24. Kommittén erinrar om den gemensamma allmänna rekommendationen nr 31 från kommittén för eliminering av diskriminering av kvinnor/den allmänna kommentaren nr 18 från Barnrättskommittén (2019) om skadliga konventioner, och rekommenderar konventionsstaten att:

(a) Säkerställa att utförandet av onödiga medicinska eller kirurgiska behandlingar av intersexuella barn skjuts upp på ett säkert sätt tills barnet kan ge sitt väl underbyggda samtycke, och tillhandahålla adekvata sociala, medicinska och psykologiska tjänster, råd och stöd till intersexuella barn och deras familjer;

(b) Tillhandahålla skadestånd och stöd till intersexuella barn som fått onödig medicinsk eller kirurgisk behandling, inklusive irreversibla medicinska ingrepp, ibland utan det intersexuella barnets samtycke, genom att säkerställa att deras tillgång till rättvisa inte hindras av någon preskriptionstid;

(c) Stärka åtgärder som syftar till att förebygga kvinnlig könsstympning, inklusive genom tilldelning av tillräckliga resurser för medvetenhetshöjande kampanjer, stöd till offer och utbildning av relevanta yrkesgrupper i syfte att identifiera potentiella offer.

E. Familjemiljö och alternativ omvårdnad (art. 5, 9-11, 18 (1) och (2), 20, 21, 25 och 27 (4))

Familjemiljö

25. **Kommittén rekommenderar konventionsstaten att:**

(a) Fortsätta att stärka tillhandahållandet av sociala tjänster i hela landet genom effektiv samordning av sociala tjänster på lokal nivå och i välfärdsområden;

(b) Stärka stödet till familjer, inklusive med medlingstjänster i skilsmässa- och separationsärenden, och vid behov ge barnen lämplig rådgivning och traumastöd;

(c) Främja delad vårdnad efter skilsmässa och separation och ge familjerådgivning, inklusive i syfte att säkerställa en regelbunden kontakt mellan barn och förälder i situationer där en förälder bor utomlands;

(d) Vidta åtgärder för att tillhandahålla lämpliga insatser och behandlingstjänster till föräldrar med alkohol- och missbruksproblem och ge barnen specialstöd med målet att undvika familjeseparation.

Barn som berövats en familjemiljö

26. Samtidigt som kommittén välkomnar de åtgärder som vidtagits för att stärka lagstiftningen avseende barnomsorg och skydd är kommittén fortfarande oroad över:

(a) Det stora antal barn som berövas sin familjemiljö;

(b) De otillräckliga mänskliga och ekonomiska resurser som finns tillgängliga för implementeringen av Barnskyddslagen;

(c) Den otillräckliga övervakningen av villkoren för och kvaliteten på vården i boenden och fosterhem, inklusive skydd av barn från våld och övergrepp;

(d) Otillräcklig tillgång för barn i alternativ omvårdnad till information om deras rättigheter samt till barnvänliga kanaler för rapportering av våld;

(e) Otillräckliga åtgärder till stöd för barn som lämnar omvårdnad.

27. **För att uppmärksamma konventionsstaten på riktlinjerna för alternativ omvårdnad av barn[†] rekommenderar kommittén konventionsstaten att:**

(a) Anta en övergripande strategi för alternativ omvårdnad av barn och se till att barn skiljs från sina familjer endast när detta är nödvändigt och för barnets bästa samt att placeringsbeslut regelbundet ses över med familjeåterförening som målsättning;

(b) Garantera tillräckliga mänskliga och ekonomiska resurser för att kunna implementera en sådan strategi samt barnskyddslagen, inklusive genom att öka antalet yrkesverksamma och deras kapacitet;

[†] Generalförsamlingens resolution 64/142, bilaga.

(c) Säkerställa att tillräckliga övervakningsmekanismer av villkoren och kvaliteten på vården finns på plats vid alternativ omvårdnad;

(d) Säkerställa att barn i alternativ omvårdnad har tillgång till barnvänlig information om sina rättigheter, att de kan uttrycka sina åsikter vid placeringsbeslut och under hela vistelsen i alternativ omvårdnad;

(e) Säkerställa att det finns tillgängliga och barnvänliga kanaler för att rapportera och agera vid våld eller övergrepp och att barn regelbundet informeras om sina rättigheter;

(f) Säkerställa att individuella vägar efter omvårdnad utformas med målet att ge socialt, pedagogiskt och annat lämpligt stöd för en framgångsrik återintegrering i familjen och samhället.

Barn till fängslade föräldrar

28. **Kommittén rekommenderar att konventionsstaten stärker kommunernas förmåga att ge information och hjälp till barn med fängslade föräldrar och stöd som gör det möjligt att upprätthålla regelbunden personlig kontakt med sina föräldrar.**

F. Barn med funktionshinder (art. 23)

29. Samtidigt som kommittén välkomnar det andra nationella handlingsprogrammet för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är kommittén oroad över:

(a) Barn med funktionshinder som inte framgångsrikt inkluderas i det allmänna utbildningsväsendet;

(b) Långtidsplaceringar av barn med intellektuella funktionsnedsättningar på institution;

(c) Att synpunkter från barn med funktionshinder inte beaktas tillräckligt;

(d) Sociala hinder för inkludering av barn med funktionsnedsättning.

30. **Kommittén rekommenderar konventionsstaten att:**

(a) **Stärka åtgärder för att säkerställa inkluderande utbildning i vanliga skolor för alla barn med funktionsnedsättning, inklusive genom att anpassa läroplaner och utbildningar, tillhandahålla adekvata resurser och rätt kompetens och tilldela speciallärare och specialister så att barn med funktionshinder och inlärningssvårigheter får individuellt stöd och vederbörlig uppmärksamhet;**

(b) **Förebygga och begränsa långtidsplaceringar av barn med intellektuella funktionsnedsättningar på institution och prioritera familj- och lokalsamhällsbaserade tjänster för sådana barn;**

(c) **Säkerställa rätten för barn med funktionsnedsättning att få all nödvändig information för att kunna bilda sig en uppfattning, att bli hörda och att få lämpligt kommunikationsstöd i alla beslutsprocesser som rör dem;**

(d) **Stärka stödet för social integration och individuell utveckling för barn med funktionsnedsättning.**

G. Grundläggande hälsa och välfärd (art. 6, 18 (3), 24, 26, 27 (1)-(3) och 33)

Hälsa och hälsovårdstjänster

31. **Kommittén rekommenderar konventionsstaten att:**

(a) **Stärka åtgärderna, bland annat genom utbildning av vårdpersonal, för att säkerställa snabb och effektiv tillgång till hälsovårdstjänster av hög kvalitet för barn i hela landet, med särskilt fokus på barn i missgynnade eller marginaliserade situationer, inklusive barn med alternativ omvårdnad, barn som bor i fattigdom, samiska barn, asylsökande barn och flyktingbarn, barn som inte identifierar sig med det kön de tilldelats vid födseln, och barn som saknar eller riskerar att förlora föräldravård;**

(b) **Tillhandahålla social- och hälsovårdstjänster till alla barn och gravida kvinnor, oavsett deras dokumentation;**

(c) **Öka medvetenheten om vikten av amning hos familjer och övervaka implementeringen av den internationella koden för marknadsföring av bröstmjölksersättning;**

(d) **Säkerställa att barns rätt till självbestämmande och delaktighet betraktas som en övergripande fråga i alla områden som rör socialvård och hälsovård.**

Psykisk hälsa

32. **Kommittén välkomnar den nationella strategin för psykisk hälsa och det nationella programmet för suicidprevention, noterar med oro förekomsten av depression, ångest och självska debeteende bland barn, och rekommenderar konventionsstaten att:**

(a) **Skyndsamt tillhandahålla tillräckliga resurser, implementera strategin för mental hälsa och missbrukstjänster samt reformen av barnskyddslagen;**

(b) **Stärka psykiatriska tjänster och program för barn, inklusive genom att säkerställa: (i) tillgången till terapeutiska psykiatriska tjänster i skolor, på förvar och i lokalsamhällen i alla regioner; (ii) ett tillräckligt antal kvalificerade specialister, inklusive barnpsykologer och psykiatriker, för att kunna tillgodose barns behov av psykiatriska hälsotjänster i tid; och (iii) att sådana tjänster skraddarsys för att tillgodose de specifika behoven hos flickor, asylsökande barn och flyktingbarn, låginkomsthushåll, barn med funktionshinder och lesbiska, homosexuella, bisexuella, transsexuella och intersexuella barn, särskilt tjänster för förebyggande arbete och tidiga ingripanden;**

(c) **Investera i förebyggande åtgärder, ta itu med bakomliggande orsaker till höga självmordsfrekvenser och problem med den psykiska hälsan bland barn och se till att barns perspektiv inkluderas vid utvecklingen av räddningstjänster tillgängliga för dem;**

(d) **Säkerställa att förskrivning av läkemedel till barn, exempelvis för ångest, depression, psykosomatiska störningar och hyperaktivitetsstörningar, endast görs när det är strikt medicinskt indikerat och efter en individuell bedömning av barnets bästa, och att läkare, barn och deras föräldrar informeras ordentligt om icke-medicinska alternativ till och möjliga biverkningar förknippade med sådana läkemedel;**

(e) **Tillhandahålla lokalsamhällsbaserade utbildningar och stödåtgärder, inklusive regelbundna hembesök, för föräldrar och vårdgivare till barn med psykiska problem.**

Ungdomshälsa

33. **Kommittén välkomnar att sexualundervisning är en del av den nationella läroplanen och påminner om dess allmänna kommentar nr 20 (2016) om implementeringen av barns rättigheter under tonåren, och rekommenderar konventionsstaten att:**

(a) **Anta en omfattande och effektiv genuskänslig policy för sexuell och**

reproduktiv hälsa för ungdomar och öka medvetenheten i hälsosamfundet om hälsan hos HBTQ-barn och ungdomar, särskilt transungdomar;

(b) Säkerställa att alla barn får åldersanpassad utbildning i sexuell och reproduktiv hälsa som inkluderar utbildning om jämställdhet, sexuell mångfald, rättigheter till sexuell och reproduktiv hälsa, ansvarsfullt föräldraskap och sexuellt beteende samt förebyggande av våld;

(c) Stärka arbetet för att förebygga och hantera förekomsten av narkotika-, alkohol- och tobaksbruk bland ungdomar, särskilt i skolor, och säkerställa tidig identifiering och lämplig remiss av ungdomar som behöver behandling;

(d) Säkerställa att barn och ungdomar med spelrelaterade störningar, spelberoende eller andra typer av onlineberoende får tillgång nödvändiga hjälp- och stödåtgärder;

(e) Inrätta program för tidig upptäckt och mekanismer för intervention som syftar till att hjälpa det stora antalet flickor med ätstörningar och vidta åtgärder för att främja en hälsosam livsstil.

Klimatförändringarnas effekter på barns rättigheter

34. Samtidigt som kommittén välkomnar konventionsstatens implementering av Klimatlagen (2022) rekommenderar kommittén konventionsstaten att:

(a) Säkerställa att nationella politiska beslut, lagar, strategier och program med avseende på klimatförändringar, deras begränsning och anpassningsåtgärder implementeras i enlighet med de rättigheter som presenteras i konventionen, integrerar skyddet för barn och tar hänsyn till hur brådskande barns behov och åsikter är;

(b) Utvärdera möjliga effekter av klimatåtgärder och begränsningsåtgärder på barn och deras rättigheter, inklusive samiska barn;

(c) Vidta lagstiftande åtgärder och andra åtgärder för att upprätthålla extraterritoriella skyldigheter gällande miljöförändringar som påverkar barns rättigheter utomlands, inklusive i samband med affärsverksamhet och internationellt samarbete som bedrivs på eller förvaltas från konventionsstatens territorium.

Levnadsstandard

35. Kommittén rekommenderar konventionsstaten att:

(a) Undvika nedskärningar av socialförsäkringsförmåner som påverkar barn som riskerar att drabbas av fattigdom och utanförskap;

(b) Ytterligare stärka det politiska arbetet för att säkerställa att alla barn har en tillräckligt hög levnadsstandard, bland annat genom att förbättra den ekonomiska situationen och öka de sociala förmånerna till barn med funktionshinder, asylsökande barn och barn utan uppehållstillstånd;

(c) Utveckla åtgärder för att förebygga hemlöshet och snabbt tillhandahålla adekvata och långsiktiga allmännyttiga bostäder och andra stödåtgärder till familjer i nöd;

(d) Samla in och publicera statistik över antalet hemlösa barn och barn som bor i tillfälliga boenden, och vidta åtgärder för att tillgodose deras behov.

H. Utbildning, fritid och kulturaktiviteter (art. 28-31)

Utbildning, utbildningsmål och utbildning i mänskliga rättigheter

36. Samtidigt som kommittén noterar principen om inkluderande utbildning som

främjas av konventionsstaten är kommittén fortfarande oroad över skillnaderna i tillgång till utbildning av hög kvalitet, det stora kunskapsglappet mellan barn med invandrarursprung och barn generellt samt diskriminering, trakasserier och stor förekomst av mobbning i skolor. Kommittén rekommenderar konventionsstaten att:

(a) Säkerställa lika tillgång till utbildning av hög kvalitet för barn från missgynnade grupper, inklusive romska barn, barn med funktionsnedsättningar, asylsökande barn, flykting- och migrantbarn, barn i alternativ omvårdnad och barn från socioekonomiskt missgynnade familjer, inklusive genom att: (i) fördela resurser för att säkerställa offentlig utbildning med hög kvalitet och tillgänglighet och reglera och övervaka privata skolor och hemundervisning i syfte att hantera ojämlikhet i utbildningssystemet; (ii) erbjuda barn med invandrarbakgrund förberedelser av hög kvalitet för grundläggande utbildning och (iii) göra grund- och gymnasieutbildning obligatorisk för alla barn i Finland och på Åland, inklusive asylsökande barn, barn utan uppehållstillstånd och barn med tillfälligt uppehållstillstånd;

(b) Minska och förebygga skolavhopp och frånvaro, bland annat genom att anta en nationell strategi, utveckla riktlinjer för att identifiera, registrera och agera vid sådana fall och regelbundet samla in data som kan ligga till grund för implementeringen av relaterade åtgärder;

(c) Säkerställa tillgången till flerspråkig, interkulturell utbildning av hög kvalitet utan diskriminerande attityder för invandrare, romska och samiska barn, inklusive genom lämpligt material, flerspråkiga lärare och utbildningsverktyg;

(d) Stärka åtgärder för att bekämpa våld i skolor, inklusive sexuella trakasserier, mobbning, onlinemobbning och onlinevåld, och se till att åtgärderna inbegriper förebyggande åtgärder, mekanismer för tidig upptäckt, interventionsprotokoll, obligatorisk utbildning för lärare, stärkande av barns egenmakt och ökad medvetenhet om de skadliga effekterna av mobbning och våld;

(e) Säkerställa ett aktivt deltagande av barn och ungdomar i utformningen av utbildningspolitiken;

(f) Stärka undervisningen om mänskliga rättigheter och barns rättigheter och principerna i konventionen i de obligatoriska skolplanerna i alla utbildningsmiljöer och i utbildningen av och stödet till lärare och andra yrkesverksamma inom utbildningsväsendet; Utveckla utbildningsmaterial om mänskliga rättigheter som främjar interkulturell dialog samt respekt och uppskattning för etnicitet, kultur, kön och andra mångfaldsaspekter och förbättrar lärarutbildningen inom kulturell mångfald, minoriteters rättigheter och icke-diskriminering.

Vila, fritid, rekreation och kulturella och konstnärliga aktiviteter

37. Kommittén erinrar om dess allmänna kommentar nr 17 (2013) om barnets rätt till vila, fritid, lek, fritidsaktiviteter, kulturliv och konst och rekommenderar konventionsstaten att:

(a) Säkerställa att idrotts-, fritids-, kultur- och konstaktiviteter finns och är säkra och tillgängliga för flickor, barn med funktionshinder, asylsökande barn och migrantbarn, socioekonomiskt missgynnade barn och barn på landsbygden;

(b) Säkerställa att varje kommun erbjuder kostnadsfria och prisvärda fritidsaktiviteter för barn;

(c) Stärka åtgärder som syftar till att bekämpa segregation, övergrepp och trakasserier inom idrotten, och omedelbart utreda alla eventuella rapporter om övergrepp eller trakasserier;

(d) Involvera barn fullt ut vid planering, utformning och övervakning av implementeringen av policyer och program som är relevanta för fritid, lek,

rekreation, kulturliv och konst.

I. Särskilda skyddsåtgärder (art. 22, 30, 32, 33, 35, 36, 37 (b)-(d) och 38-40)

Asylsökande barn och flykting- och migrantbarn, inklusive ensamkommande barn

38. Kommittén erinrar om gemensamma allmänna kommentarer nr 3 och nr 4 från kommittén för skydd av migrantarbetares och deras familjers rättigheter/nr. 22 och nr 23 från barnrättskommittén (2017) om mänskliga rättigheter för barn i samband med internationell migration, och är allvarligt oroad över nuvarande praxis för ensamkommande barn och familjeåterförening, inklusive juridiska hinder och inkomsthinder till familjeåterförening, asylansökningars handläggningstider, tillgång till tjänster och praxis att kvarhålla asylsökande barn och migrantbarn.

39. **Kommittén uppmanar konventionsstaten att säkerställa full respekt för asylsökande barns och flykting- och migrantbarns rättigheter genom att:**

(a) **Stärka åtgärder för att säkerställa att den rättsliga principen om att asylsökande barns och flykting- och migrantbarns bästa beaktas i första hand i alla asylprocesser, migrationsbeslut och -förfaranden, särskilt med avseende på ensamkommande barn, och att deras åsikter hörs, inklusive genom att: (i) säkerställa att alla asylansökningar bedöms individuellt på ett barnkänsligt sätt; (ii) överväga att integrera barnets bästa i migrationslagstiftningen; och (iii) säkerställa att barn som separeras från sina föräldrar eller omhändertagits efter att ha blivit utsatta för våld eller övergrepp från sina föräldrar inte utvisas tillsammans med sina föräldrar som begår övergrepp;**

(b) **Minska handläggningstider för asylansökningar och införa lagstiftning som säkerställer att alla barn som söker asyl eller som har fått tillfälligt skydd, inklusive ensamkommande barn, får snabb tillgång till överkomligt psykosocialt stöd och integrationsstöd, hälsa, välfärd och utbildning av hög kvalitet, inklusive fritidstjänster;**

(c) **Bevilja asyl till alla ensamkommande barn, undanröja juridiska hinder och inkomsthinder för familjeåterförening så att den blir möjlig för alla flyktingbarn och asylsökande barn, utan diskriminering, och införa alternativa omvårdnadsarrangemang för ensamkommande barn;**

(d) **Se till att ensamkommande barn omedelbart tilldelas en kvalificerad vårdnadshavare och får regelbundet stöd som är anpassat efter deras specifika behov**

(e) **Upphöra med frihetsberövande av asylsökande barn och invandrarbarn.**

Administration av barnrätt

40. Kommittén är oroad över:

- (a) Rättegångars längd;
- (b) Att barn ibland isoleras under häktningen före en rättegång;
- (c) Att barn avtjänar sina straff i samma lokaler som vuxna;
- (d) Bristande kvalitet på utbildningen på anstalter.

41. **Kommittén erinrar om sin allmänna kommentar nr 24 (2019) om barns rättigheter i barnrättssystemet och rekommenderar konventionsstaten att:**

(a) **Utveckla en strategi för att förebygga brottslighet bland barn baserat på forskning och analys av grundorsakerna till barns inblandning i brottslighet, särskilt**

organiserad brottslighet, och se till att den inkluderar tidiga insatser riktade mot barn i riskzonen eller i utsatta situationer och stöd till deras familjer;

(b) Minska rättegångars längd;

(c) Se till att barn inte hålls isolerade under häktning före rättegång;

(d) Aktivt främja icke-rättsliga åtgärder, såsom diversion, medling och rådgivning och evidensbaserade terapeutiska tjänster, för barn som anklagas för brott och, när så är möjligt, använda icke-frihetsberövande åtgärder såsom skyddstillsyn eller samhällstjänst; fastställa tidsramar för skyddstillsyn och klargöra att det inte innebär bevis på skuld;

(e) För de exceptionella situationer där frihetsberövande är motiverat som en sista utväg: se till att barn inte avtjänar straff i samma lokaler som vuxna, att de frihetsberövas under kortast möjliga tid, att frihetsberövandet ses över regelbundet med målsättningen att det ska avslutas;

(f) Systematiskt tillhandahålla långsiktigt inrättade tjänster till barn som är fängslade och säkerställa utbildningskvaliteten på anstalt.

J. Implementering av det fakultativa protokollet om inblandning av barn i väpnad konflikt

42. Kommittén rekommenderar konventionsstaten att:

(a) I nationell lagstiftning förhindra och förbjuda handel med och export av vapen, inklusive handeldvapen, lätta vapen och komponenter till vapensystem, till länder där det är känt att barn rekryteras till eller används i väpnade konflikter;

(b) Inrätta en mekanism för tidig identifiering av barn som kan ha rekryterats till eller använts i väpnade konflikter, och se till att de får stöd i sin fysiska och psykiska återhämtning och återanpassning till samhället.

K. Ratificering av internationella instrument för mänskliga rättigheter

43. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten, för att ytterligare stärka skyddet för barns rättigheter, överväger att ratificera den internationella konventionen om skydd av migrantarbetare och deras familjers rättigheter.

L. Samarbete med regionala organ

44. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten fortsätter att samarbeta med Europarådet vid implementeringen av konventionen och andra människorättsinstrument, både i konventionsstaten och i andra medlemsstater i Europarådet.

IV. Implementering och rapportering

A. Uppföljning och spridning

45. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten vidtar alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att rekommendationerna i de föreliggande avslutande kommentarerna implementeras fullt ut och att en barnvänlig version sprids till och görs allmänt tillgänglig för barn, inklusive barn i de mest missgynnade situationerna. Kommittén rekommenderar också att de kombinerade femte och sjätte periodiska rapporterna, de skriftliga svaren på ärendelistan och föreliggande

avslutande kommentarer görs allmänt tillgängliga på landets språk och i barnvänliga versioner.

B. Nationell mekanism för rapportering och uppföljning

46. **Kommittén rekommenderar att konventionsstaten stärker sin mekanism för rapportering och uppföljning som en stående myndighetsstruktur som har i uppdrag att samordna och förbereda rapporter till och engagera sig i internationella och regionala människorättsmekanismer, samt att samordna och spåra nationell uppföljning till och implementering av fördragsförpliktelser och de rekommendationer och beslut som härrör från sådana mekanismer. Kommittén understryker att en sådan struktur bör stöttas på ett adekvat och kontinuerligt sätt av engagerad personal och att den bör ha kapacitet att systematiskt rådgöra med Finlands nationella människorättsinstitution och civilsamhället.**

C. Nästa rapport

47. **Kommittén kommer att fastställa och kommunicera sista datum för inlämning av de kombinerade sjunde och åttonde periodiska rapporterna från konventionsstaten i linje med en framtida förutsägbar rapporteringskalender som baseras på en åttaårig granskningscykel och efter antagandet av en lista med ärenden och frågor före rapportering, om så är tillämpligt, till konventionsstaten. Rapporten bör inte överskrida 21 200 ord (se Generalförsamlingens resolution 68/268, para. 16). I den händelse en rapport överskrider den fastställda ordgränsen lämnas in kommer konventionsstaten att uppmanas att korta ned rapporten. Om konventionsstaten inte har möjlighet att revidera och lämna in rapporten på nytt kan en översättning av den för kommitténs övervägande inte garanteras.**